

5. Milsbeek: Voormalige steenfabriek

Huidige situatie en opgave

Oostelijk van de voormalige steenfabriek ligt in de huidige situatie een dijklichaam haaks op de Bloemenstraat en deze gaat over in een keermuur rond de voormalige haven. Deze muur gaat over in een dijklichaam dat voor de steilrand in de uiterwaard is geplaatst. Bij de aanleg van de dijk in 1996, is deze als een uitstulping richting de Maas, om de steenfabriek heen aangelegd.

Eind jaren '90 is de steenfabriek uit gebruik genomen. De voormalige steenfabriek is inmiddels gesloopt en op het terrein worden woningen ontwikkeld. Er bevindt zich ook nog een schoorsteen met de status gemeentelijk monument die refereert aan het industriële verleden. Daarnaast is er buitendijks een loswal aanwezig in de oude haven. Tussen de steenfabriek en de bebouwing van Bloemenstraat 15 bevindt zich een pompemaal en is een overstort aanwezig. Het pompemaal dient voor transport van rioolwater via een rioolpersleiding vanuit Milsbeek naar de zuivering in Gennep. Deze rioolpersleiding ligt nu binnendijks en dient verplaatst te worden. Achter de woningen Bloemenstraat 15 en 15a is in 1996 een kavelfolgende dijk aangelegd, waardoor een dijktracé is ontstaan met verschillende knikken.

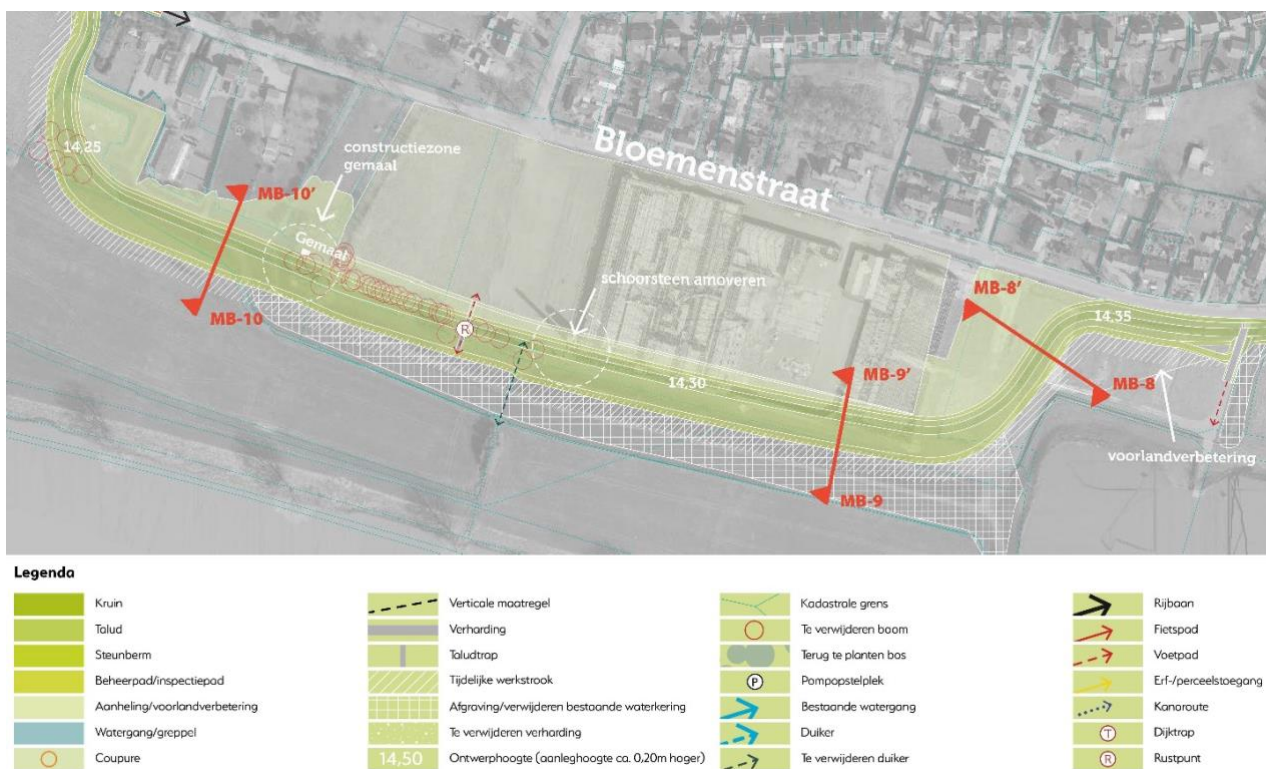

Figuur 5.1: Zicht op de huidige dijk naar het oosten met verschillende knikken met in de achtergrond de schoorsteen van de voormalige steenfabriek

De huidige dijk ligt op ongeveer NAP +13,8 m. Om aan de waterveiligheidsnorm te voldoen is een kruinhoogte van NAP +14,35 m nodig in het oostelijk deel, +14,3 m in het midden en +14,25 m in het westelijk deel van dit dijktraject. In verband met de ondergrond en laagtes achter de dijk spelen hier op meerdere plekken ook piping-opgaven.

Ontwerp

Het uitgangspunt bij het verleggen van de huidige dijk is om de rivier zoveel mogelijk ruimte te bieden. Het dijkontwerp komt daarom zo dicht mogelijk bij de aanwezige bebouwing, het pompgemaal en de voorziene woningbouw te liggen. Vanuit deze 'dwangpunten' is het tracé van de dijk met logische lijnen vormgegeven. Oostelijk sluit het tracé aan op de lage dijk langs de Bloemenstraat. Met twee flauwe bochten wordt aangesloten op het profiel dat op de steilrand ligt. Ter hoogte van Bloemenstraat 15a buigt het tracé met twee flauwe bochten weer terug naar de Bloemenstraat.

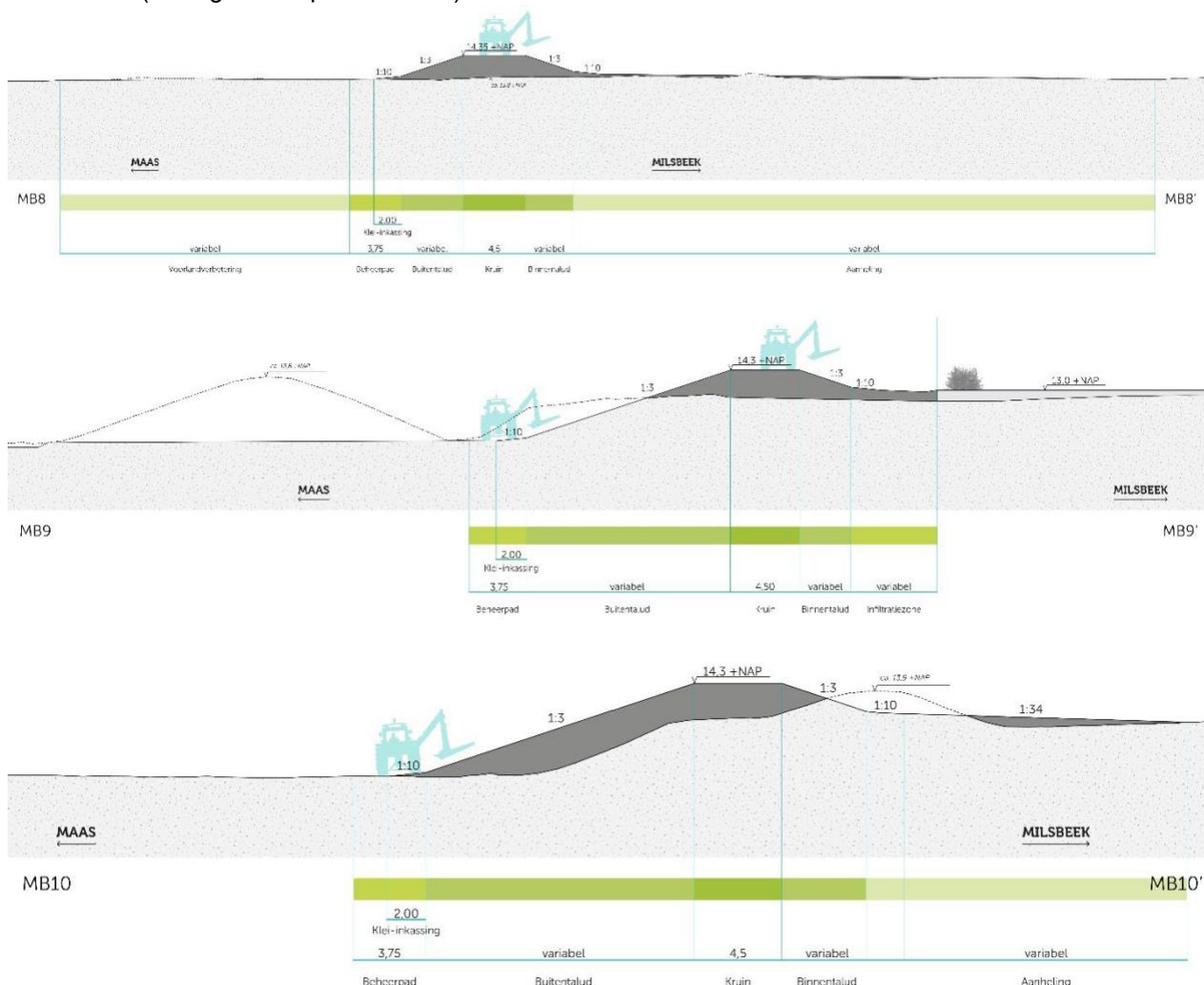
Figuur 5.2: Overzichtskartaal maatregelen dijktracé Voormalige steenfabriek

De oude dijk wordt afgegraven en de bestaande keermuur met coupure wordt verwijderd. Het gehele tracé bestaat uit een groene kering met een kruin van 4,5 m breed op een ontwerphoogte van de kruin variërend tussen NAP +14,35 m in het oostelijk deel en NAP +14,25 m in het westelijk deel. De nieuwe dijk wordt ongeveer 50 cm hoger dan de bestaande dijk.

Het profiel sluit oostelijk aan op de waterkering langs de Bloemenstraat met taluds aan weerszijden met een helling van 1:3 (zie Figuur 5.3 profiel MB8). Buitendijks bevindt zich een beheerpad van 3,75 m breed in de teen gecombineerd met een klei-inkassing van 2,0 m breed en onder een helling van 1:10. Binnendijks ligt een vlak van 2,0 m breed voor de klei-inkassing en de hemelwaterafvoer van de Bloemenstraat. Waar het tracé afbuigt van de Bloemenstraat wordt binnendijks aangesloten op de hoogte van de nieuwe weg voor de woningbouw die hier is voorzien. Om de piping-opgave op te lossen vindt buitendijks voorlandverbetering plaats in de hoek tegen de Bloemenstraat.

Ter hoogte van de steilrand (zie Figuur 5.3 profiel MB9) is de helling van het buitendijks talud 1:3. In de teen wordt een beheerpad van 3,75 m breed gerealiseerd, gecombineerd met een klei-inkassing van 2,0 m breed onder een helling van 1:10. Binnendijks is de helling van het talud 1:3. Voor de woningbouw wordt het terrein door de projectontwikkelaar opgehoogd tot NAP +13,0 m. Waarbij in de achtertuinen de hoogte van NAP +13,0 m wordt voortgezet tot aan de aansluiting op de klei-inkassing van de dijk.

Daarmee wordt ook de piping-opgave opgelost. Tussen de dijk en de achtertuinen komt een beperkte verlaging, van ca. 10 cm in het oosten tot ca. 30 cm ter hoogte van het pompgemaal. Door deze verlaging kan hemelwater afgevoerd worden richting het gemaal waar infiltratie plaatsvindt. De bestaande duiker met afsluiter door de huidige dijk ten oosten van het pompgemaal komt te vervallen. De laagte rond het pompgemaal en in de achtertuinen van Bloemenstraat 15 en 15a wordt aangeheeld om piping te voorkomen (zie Figuur 5.3 profiel MB10).

Figuur 5.3: Profielen dijktracé Voormalige steenfabriek

Het pompgemaal blijft op de huidige locatie staan. Vanwege de diepe ligging is een constructie als vervangende waterkering nodig rondom het pompgemaal. De riooloverstort komt terug en het tracé wordt aangepast vanwege de natuurontwikkeling die buitendijks plaatsvindt. De oude persleiding zal worden verwijderd en er worden varianten voor het tracé voor de nieuwe persleiding onderzocht. De schoorsteen kan op zijn huidige locatie niet behouden blijven en wordt afgebroken. Een nadere toelichting is te vinden onder 'Participatie' en 'Afweging'.

Aan de westzijde waar de dijk afbuigt richting Bloemenstraat gaat het buitendijks talud over in een helling van 1:3. Het beheerpad en de klei-inkassing buitendijks blijven ongewijzigd. Binnendijks bij Bloemenstraat 15a wordt de oude dijk afgegraven en de ingesloten laagte aangeheeld waarmee ook hier de piping-opgave wordt opgelost. Het buitendijks beheerpad is te bereiken vanaf de dijkovergang bij de bocht bij Bloemenstraat 15a en de dijkopgang direct ten westen van Bloemenstraat 7. Over de gehele lengte is een beheerpad op de kruin aanwezig.

Naast de maatregelen voor de dijkversterking die hierboven zijn beschreven, zijn aanvullende maatregelen uitgewerkt voor het versterken van de ruimtelijke kwaliteit. Binnen dit traject gaat het concreet om de volgende onderdelen:

- Trap over de dijk vanuit Milsbeek Sprokkelveld via de nieuwbouw op het voormalige terrein van de steenfabriek naar de uiterwaard. Hier is uitzicht over de Maas en de uiterwaarden.
- Realiseren van een struinpad tussen het Gennepershuis en het Middelaarshuis in het buitendijks gelegen gebied.

Participatie

De schoorsteen van de steenfabriek heeft na meerdere jaren van inzet door omwonenden, de Stichting Cultuurbehoud Milsbeek en het Buurtcomité Bloemenstraat, in 2021 de status van gemeentelijk monument gekregen. De schoorsteen ligt in de zone waarin de dijk wordt teruggelegd. Hierover heeft afstemming plaatsgevonden met diverse partijen. Vanuit de omgeving wordt veel waarde gehecht aan de schoorsteen. Het is het laatste tastbare object dat nog aanwezig is van de steenfabriek die voor het dorp Milsbeek een grote betekenis heeft gehad. Ook tijdens werkateliers en inloopbijeenkomsten hebben diverse bewoners het belang van behoud van de schoorsteen ingebracht. Aan het behoud van de schoorsteen kan niet tegemoetgekomen worden, in elk geval niet op de huidige locatie.

Voor de afstemming over de herontwikkeling voormalige steenfabriek hebben gesprekken plaatsgevonden met de gemeente Gennep, de eigenaar van de steenfabriek en de projectontwikkelaar. Zo is onder andere afgesproken om de ophoging voor de woningbouw door te trekken tot de dijk en waterinfiltratievoorziening te realiseren ter voorkoming van wateroverlast in de tuinen. Het ontwerp geeft hier invulling aan.

Aan de westzijde heeft afstemming plaatsgevonden met de bewoners van Bloemenstraat 15 en Bloemenstraat 15a over het verloop van het dijktracé, de benodigde aanheling en het behoud van het bestaande pad aan de westzijde. In het verleden zijn afspraken gemaakt dat er achter de woningen van Bloemenstraat 15 en 15a niet over de dijk mag worden gewandeld. Bij het ontwerp is rekening gehouden met deze belangen. Tijdens de werkateliers van juli 2022 en mei 2024, in diverse keukentafelgesprekken en tijdens het inlooptmoment van maart 2025 is gesproken over de routes van de struinpaden. Voor enkele (potentieel) toekomstige bewoners van de nieuwbouw is het niet wenselijk dat er gewandeld wordt op de kruin. Aansluitingen over de dijk worden gerealiseerd om de woningbouw en de kern Milsbeek te verbinden met de nieuwe en bestaande struinroutes in de uiterwaard. Op de kruin ligt een beheerpad dat nodig is voor onderhoud van de dijk. Deze maakt geen onderdeel uit van de struinroute. Er worden geen maatregelen genomen zoals het plaatsen van poorten of afrastering.

Afweging

Het project is met de gemeente Gennep in gesprek gegaan over behoud van de schoorsteen. Daarbij is aangegeven dat de schoorsteen op de huidige locatie technisch ingepast zou kunnen worden, als de veiligheid van de kering op de lange termijn is te garanderen. De veiligheid van de dijk is alleen te garanderen, als ook goed beheer en onderhoud van de schoorsteen voor de lange termijn is geborgd. Dit laatste is niet het geval. Er zijn geen middelen beschikbaar om het achterstallige onderhoud en het structurele toekomstige beheer en onderhoud te bekostigen.

Daarnaast zou ook een grote investering nodig zijn om de schoorsteen veilig in de dijk te kunnen laten passen. Voor de stabiliteit van de waterkering is dan een verankerde damwandconstructie rond de fundering van de schoorsteen noodzakelijk. Het minder ver terugleggen van de dijk is als variant onderzocht en geconcludeerd is dat dit geen haalbare optie is. Langs de hele Maas wordt geïnvesteerd in rivierverruiming om de Maas weer ruimte terug te geven. Deze ruimte is belangrijk om bij hoogwater te voorkomen dat de waterstanden te hoog worden. Dit betekent ook dat in Milsbeek, nu de steenfabriek er niet meer is, er voorrang dient te worden gegeven aan de ruimte aan de rivier om bij te dragen aan de hoogwaterveiligheid langs de Maas. Geconcludeerd is dat behoud van de schoorsteen op zijn huidige locatie dus niet mogelijk is. De uitkomst is daarmee dat het gemeentelijk monument, waarvan de cultuurhistorische betekenis zeer gewaardeerd wordt door de omgeving, gesloopt of verplaatst wordt.

Samen met de gemeente zet het project nu in op verplaatsing naar een locatie in de directe omgeving van de voormalige steenfabriek. Indien dit onverhoopt niet lukt, uitgewerkt worden hoe in het geval van sloop een alternatieve en blijvende herinnering gerealiseerd kan worden die recht doet aan het cultuurhistorisch belang van de steenfabriek.